

Fylkesmannen i Vest-Agder
Serviceboks 513
4605 KRISTIANSAND S

Vår ref.: 200503810-4/E: F0 /KHGR
(Bes oppgitt ved henvendelse)

Deres ref.:

Kristiansand, 03.05.2007

Forespørsel om avklaring av hvordan praksis skal være i forhold til Sosialtjenestelovens (sostjl.) § 4-5 (Midlertidig husvære)

Det vises til tidligere samtaler både på telefon og i møter. Helt siden undertegnede begynte i stillingen som byombud mai 2004 har jeg opplevd å få en rekke problemstillinger knyttet til Kristiansand kommunes håndtering av bostedsløse. Jeg har siden høsten 2006 særlig arbeidet med problemstillingen knyttet til "midlertidig husvære" (av noen benevnt som nødbolig – lovens terminologi er "midlertidig husvære" og denne betegnelsen vil bli brukt heretter) og har da også i fremmet problemstillingen overfor ansatte hos Fylkesmannen i Vest-Agder. Dette har skjedd både i form av uformelle møter og i forbindelse med konkrete klagesaker.

Undertegnede har samtidig over tid hatt samtaler med Kristiansand kommune, i hovedsak med jurist Tor Kydland i Helse- og sosialetaten. Disse samtalen har vært ryddige og konstruktive, vi er kommet til enighet om en rekke problemstillinger, men på et par vesentlige punkter er vi kommet til forskjellige konklusjoner.

Jeg har etter samtaler med Tor Kydland i den senere tiden forstått det slik at man nå hos Fylkesmannen i Vest-Agder arbeider konkret med problemstillingen og at man i den anledning vurderer å sende et brev til overordnede myndighet for å få en avklaring på dette.

Dette brevet er således ett innspill i den sammenhengen. Jeg skriver imidlertid også brevet fordi jeg er bekymret over at avklaringen av disse, etter mitt syn viktige spørsmål, kan komme til å trekke ytterligere ut i tid. Dette vil være svært uheldig, noe jeg skal redegjøre for senere i dette brevet.

Jeg fikk i de samme samtaler med Tor Kydland opplysninger om at man nå har kommet til enighet om behandlingen av klagesaker på "midlertidig husvære" og at en rutine for raskest mulig håndtering av sakene vil bli iverksatt. Dette er svært positivt, da søkere av "midlertidig husvære" har behov for en rask avklaring av spørsmålet om de har en rettighet til et "midlertidig husvære."

Postadresse
Kristiansand kommune

Byombud
Serviceboks 417
4604 KRISTIANSAND

Besøksadresse
Tordenskjoldsgt.
65, (Fylkeshuset)
Vår saksbehandler
Kim Henrik Gronert
Telefon/Telefaks
38 17 60 90/38 17 60 89

E-postadresse
byombudet@kristiansand.kommune.no

Webadresse
<http://www.kristiansand.kommune.no/>
Foretaksregisteret
NO963296746

Jeg skal forsøke å strukturere dette brevet i følgende punkter (selv om innholdet til dels henger sammen og derfor flyter noe over i hverandre):

1. **Beskrivelse av situasjonen i Kristiansand kommune og en kort sammenligning med forholdene i to andre byer.**
2. **Tolkningen av sosialtjenestelovens § 4-5 – Når har en person rett til "midlertidig husvære"?**
3. **Noen spørsmål vedr. U-5/2003, "Veileder for kvalitetskrav til midlertidig husvære etter lov om sosiale tjenester § 4-5".**

1. Beskrivelse av situasjonen i Kristiansand kommune og en kort sammenligning med forholdene i to andre byer.

Kristiansand kommune:

Kristiansand kommune har en avtale med Bymisjonen som driver en natthjemstjeneste som har til sammen 5 overnattingsplasser. Dette er et lavterskel tilbud, som brukere kan henvende seg til uten å søke på forhånd. Etter de opplysningene jeg har fått har de for tiden 67% belegg (i perioder høsten 2006 var det fullt). Dette imidlertid plasser som etter mitt syn ikke fyller kriteriene til "midlertidig husvære", noe jeg skal redegjøre for nedenfor.

Kristiansand kommune har videre etter det jeg har kunne bringe på det rene **to enheter** som er definert til bruk for personer som fyller kriteriene (som legges til grunn av kommunen) for å få "midlertidig husvære".

I tillegg er undertegnede kjent med at kommunen benytter seg av ulike overnattingsstilbud som i utgangspunktet er ment som tilbud til turister og tilreisende. Jeg er kjent med at blant annet Hamresanden Resort (camping), Åros camping, Kristiansand vandrerhjem og Centrum Motell har vært benyttet.

Når det gjelder hvordan leieforhold etableres med disse utleierne, skjer det delvis ved at kommunen er en aktiv part og delvis ved at klienten selv etter å ha fremmet krav om "midlertidig husvære" får beskjed om å forsøke på egen hånd ved blant annet de overforstående utleierne.

Så vidt undertegnede er kjent med foreligger det ikke noen kvalitetsavtale med noen av disse utleierne (hva en kvalitetsavtale er skal undertegnede komme tilbake til senere).

Det har vært etablert avtaler (muntlig eller skriftlig) med minst en av utleierne, nemlig Hamresanden Resort. Jeg kjenner imidlertid ikke det konkrete innholdet i denne avtalen, ut over det som fremkommer i en e-post som jeg mottok en kopi av fra, Per Thunstad (Salgsansvarlig), se vedlegg nr. 1

Undertegnede har erfaring for kommunens praksis med å plassere en del av kommunens vanskeligstilte inn i botilbudene ikke har fungert problemfritt og jeg har vært inne i saker der det oppstår problemer, både i forhold til at utleier føler seg ført bak lyset, at den aktuelle leietakeren føler at han/hun kommer i en vanskelig situasjon hvor man føler seg i en presset situasjon mellom kommunen og utleier.

Noen korte kommentarer i forhold til Blåkors internatet:

Undertegnede har vært i kontakt med Vidar Karlsen, daglig leder, som forteller at de har 16 plasser. Alle er for menn. I utgangspunktet er det ment å være sånn at dette skal være

midlertidige plasser. Et sted mellom 10 – 12 av beboerne har imidlertid bodd på internatet i mer enn et år. I løpet av et år har man ca. 20 forskjellige personer som bor på internatet.

Det betyr med andre ord at det ikke ved Blåkors internat er noen plasser som kan benyttes som midlertidig husvære.

Bergen kommune:

Undertegnede har vært i kontakt med Anne Turid Nygaard Aandahl ansatt i Bergen kommune. Kommunen har ca. 244.000 innbyggere.

Aandahl opplyser at de pr. dato disponerer 16 plasser i det som kan kalles natthjem, dvs akutte overnattingsplasser, der klienten må ut igjen neste dag. Dette er et tilbud som i dag er åpent også for personer som egentlig har en bolig, men som av andre grunner trenger å treffe noen.

Videre opplyser hun at man har inngått kvalitetsavtaler med midlertidige botilbud som gir til sammen 79 plasser som bostedsløse får tilgang til ved vedtak etter sosialtjenestelovens § 5-1 / 5-2 jfr § 4-5. Dette vurderes til å dekke behovet, da det er stadig færre personer som ber om dette tilbudet.

I tillegg opplyser hun at man har 142 enheter av ulik art som er døgnbemannet og som drives av ulike frivillige aktører. Disse er med vedtak etter sosialtjenestelovens § 5-1, 5-2 og 4-5.

Til sammen har kommunen da, ca 240 plasser som kan benyttes til personer som fremmer et krav om "midlertidig husvære". Om det ikke må tas særlige hensyn, skal sosialtjenesten kun benytte midlertidige botilbud med kvalitetsavtale.

Se vedlegg nr. 2 (Bergen kommune - Strategi mot bostedsløshet 2006 – 2008)

Stavanger kommune:

Fra representanten (Viggo Viborg) for Stavanger kommune (114.000 innbyggere) får jeg opplyst at det primære tilbudet for personer som søker om "midlertidig husvære" er Lagård dagsenter og nattlosji (det er et midlertidig botilbud til bostedsløse rusmisbrukere). Her har man 15 plasser. Dette er et fulldøgnsbemannet tilbud som også innebærer at de får full kost. Dette er de tilbudet som først gis. Hvis dette stedet er opptatt, har kommunen avtaler om mellom 40 – 50 hospitsplasser.

Når det gjelder ordningen med hospits, uttaler man at bruken av hospits er noe man prøver å komme vekk fra, ikke minst fordi man har vært noe misfornøyd med kvaliteten. Kommunen jobber pr i dag med å få bygget et eget hospits, der man selv kan sikre kvaliteten.

I tillegg forteller representanten at kommune årlig får en rekke nye boliger i porteføljen som er spesialtilpasset rus problematikken. Slik jeg oppfattet ham, hadde man per dags dato ca. 200 slike boliger, av mer varig art. Hver av disse boligene hadde tilknyttet en miljøarbeider. Dette minsker trykket i forhold til søknader om midlertidig husvære.

To enheter til bruk som "midlertidig husvære" forsvarlig ?

Undertegnede mener at det ikke er urimelig at man sammenligner de to nevnte byene og de ordningene de har etablert opp mot det som i dag finnes av tilbud i Kristiansand kommune. Det er tilsynelatende da en stor forskjell i vurderingen av hvor mange enheter som antas til å være nødvendig for å dekke behovet for "midlertidig husvære". Som undertegnede skal komme innpå nedenfor, mener jeg det har sammenheng med den etter mitt syn alt for strenge praksis som finnes i Kristiansand kommune. Uansett er det interessant å merke seg at Stavanger kommune som altså har 114.000 innbyggere finner det nødvendig/ønskelig å ha opp mot 65 enheter mens man i Kristiansand med sine 77.000 innbyggere vurderer

behovet til å være 2 enheter. Det samme forholdstallet gjør seg gjeldende i forhold til Bergen kommune.

Når man i tillegg ser at det i Fædrelandsvennen den 04.04.07 (vedlegg nr. 3) uttales fra ansvarlige i kommunen at man ikke har noen fullgod oversikt over antall bostedsløse gir dette etter byombudets vurdering grunn til bekymring i forhold til hvorvidt alle som etter loven har krav på "midlertidig husvære" tilbys dette.

Byombudet har i den senere tid etablert en rekke kontakter i de aktuelle miljøene og den entydige tilbakemeldingen fra miljøet er at mange ikke orker å fremme krav om "midlertidig husvære" selv om man er bostedsløs. Begrunnelsen som gjennomgående fremføres er at man likevel ikke forventer seg noe positivt svar, og da vil man ikke gå igjennom den fornedrelsen det oppleves å være å fremme et krav om et sted å bo for deretter få et avslag. Fra ulike hold antydes det at det kan være betydelige mørke tall i forhold til antall reelt bostedsløse. (jf her vedlegg nr. 4, fra Frelsesarmeen)

Konsekvensen av turist sesongen som starter om kort tid:

Undertegnende er kjent med flere personer som nå har fått beskjed om at de ikke lenger kan oppholde seg på de ovenfornevnte stedene. Den dato jeg tidligere har fått opplyst at tilbudet for en del ville opphøre var 1. mai. Det betyr at fra og med nå og fremover vil kommunens muligheter for å kunne benytte de nevnte overnattingsstedene bli stadig mindre ettersom antallet turister øker.

I tillegg har jeg hatt samtale med en tilbyder av overnattingstilbud, som forteller at man nå leier ut på lengre kontrakter til fagpersonell til ulike prosjekter i Kristiansandsområdet. Dette har igjen den konsekvens at det blir enda færre tilbud til bostedsløse også uten om turistsesongen. Jeg er videre for noen dager siden blitt orientert om det forholdet at en rekke av de overnattingstilbyderne som før har vært brukt, nå har satt foten ned og nekter å ta imot sosialklienter.

I realiteten betyr det at kommunen i sommersesongen vil ha vansker med å kunne fremskaffe andre tilbud til personer som trenger "midlertidig husvære" enn de to nevnte enhetene.

Byombudets anmodning:

Byombudet vil sterkt anmode Fylkesmannen i Vest-Agder om å gå inn i denne problemstillingen så raskt som mulig, fordi det er nå fremover at situasjonen vil være spesielt kritisk når alle de tilbud kommunen vanligvis benytter, ut over de to nevnte enhetene, ved behov for "midlertidig husvære" ikke vil være tilgjengelig fremover grunnet turist sesongen.

2. Vedr. tolkningen av sosialtjenestelovens § 4-5 – Når har en person rett til "midlertidig husvære"?

Følgende fremgår i lovteksten:

§ 4-5. Midlertidig husvære.

Sosialtjenesten er forpliktet til å finne midlertidig husvære for dem som ikke klarer det selv.

Kristiansand kommunes rutine for behandling av disse sakene gjeldende fra 04.12.06, Midlertidig husvære ("bolig i akutt nødsituasjon") etter sos.tj.loven § 4-5, uttaler følgende om forståelsen av hva som ligger i loven (vedlegg nr 5):

”Definisjon av behov for bolig i akutt nødsituasjon:

§ 4-5 ”midlertidig husvære” er en rettighetsbasert bestemmelse som utløser pliktmessig hjelp fra kommunen. Bestemmelsen gjelder midlertidig husvære i en akutt nødsituasjon.

En må avklare nødelementet. For at en situasjon skal defineres som nød bør den ha:

- Preg av å ha inntruffet plutselig*
- Elementer av farlighet, fysisk eller psykisk, ved seg*

Bestemmelsen har paralleller til hjelpeplikten som utløses når mennesker befinner seg i fare. Øyeblikkelig hjelp - begrepet er relevant.”

Det er undertegnede oppfatning at innholdet i overforstående rutine fra kommunen er for snever i forhold til det som etter mitt syn ligger i retten til ”midlertidig husvære”.

Undertegnede har fortatt en rekke undersøkelser for å bringe på det rene hva som er praksis i andre kommuner. Konklusjonen fra disse undersøkelsene er etter min oppfatning at Kristiansand kommune har en mer restriktiv praksis i forhold til innvilgelse av midlertidig husvære en andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. I realiteten synes det å være slik at det kun er en liten andel av de som fremmer ønske (muntlig eller skriftlig) om ”midlertidig husvære” som innvilges det av kommunen. Antallet enheter som Kristiansand kommune besitter til formålet bekrefter også undertegnede antakelse om en restriktiv praksis.

Hovedforskjellen mellom undertegnede oppfattelse av reglene og kommunens synes å være vurderingen av ”akutt nødsituasjon”. Undertegnede utgangspunkt er at en person vil være i en akutt nødsituasjon når han/hun kan dokumentere at man er uten ”tak over hodet”. Kommunens utgangspunkt synes imidlertid å være at mangelen på ”tak over hodet” må ha oppstått plutselig og uforutsett. I tillegg må situasjonen ha elementer av farlighet, fysisk eller psykisk ved seg.

I realiteten vil kommunens standpunkt etter mitt syn utelukke en rekke av kommunens bostedsløse som nettopp er preget av manglende evne til å planlegge og som på grunn av dette ofte lever fra dag til dag. Undertegnede mener at det er en rekke argumenter som taler mot en slik snever tolkning.

Undertegnede vil gjerne ta utgangspunkt i at det er mye som tyder på at nødhjelp og retten til midlertidig husvære fra lovgivers side var ment å være likestilt. Følgende fremgår i Ot.prop.nr. 29 (1990-91), se pkt 4.8 Midlertidig husvære (§4-5), side 67, fra 3. setning (som er utvalgets forslag – se vedlegg nr. 6):

”Etter sosialomsorgslovens §3 nr. 1 er ikke kommunene uten videre pålagt å skaffe en bolig, men en person eller familie vil ha krav på midlertidig ”underbringelse” dersom de er husløs.

Utvalget mener at kommunen fortsatt må ha en slik plikt. I praksis løses ofte problemet med at kommunen helt eller delvis betaler opphold i pensjonat eller hotell til det kan finnes en permanent løsning. Etter utvalgets syn er denne plikten slik sett like mye et spørsmål om økonomisk sosialhjelp i nødsituasjoner. Utvalget har vurdert om bestemmelsen i lovutkastets § 5-7 er tilstrekkelig for sammen formål. Dette forslaget pålegger kommunen plikt til å yte økonomisk stønad til umiddelbare og nødvendige utgifter. Slike utgifter er mat, klær og midlertidig husvære. Søkeren har etter forslaget rett til slik nødhjelp også dersom vedkommende ikke har rett til normert stønad etter de forutgående bestemmelsene i utvalgets forslag. Utvalget er imidlertid kommet til at det bør være en egen bestemmelse om plikten til å skaffe midlertidig husvære der hvor det foreligger et akutt behov.”

Også uttalelsen fra Fylkesmannen i Vest-Agder i et brev fra 1994 (vedlegg nr. 7, 3. avsnitt side 2) taler etter mitt syn for at tolkningen er for snever, jf følgende ordlyd:

".....Av ulike årsaker kan det oppstå såkalte "nødsituasjoner" der klienten ikke har midler til mat, nødvendige klær eller en forsvarlig bolig....."

I den nevnte Ot.prp.nr 29 (1990-1991) uttaler lovgiverne meget klart (etter mitt syn) at det er faktum på søknadstidspunktet som teller og ikke grunnen til hvorfor det er slik. Følgende fremgår på side 79, andre spalte, andre avsnitt, andre setning (uttalt i forbindelse med nødhjelp – vedlegg nr. 6 ark to)

"I likhet med dagens regler skal årsaken til hjelpebehovet være uten betydning."

Hvis nødhjelp og retten til midlertidig husvære skal være likestilt, er det ikke naturlig at kommunen i dette tilfelle skal kunne stille krav til omstendighetene som har medført at søkeren er kommet i den aktuelle situasjonen.

Jeg skal også henvise til rundskriv I-1/93 s. 95 som nå er blitt erstattet av Rundskriv I-34/2001 og det som er sagt i punkt 5.1.4.4.1 (vedlegg nr. 8)

I 2004 foretok Helsetilsynet et landsomfattende tilsyn med kommunale sosialtjenester til rusmiddelmissbrukere. Det ble gitt en rekke interessante uttalelser vedr. kommunenes håndtering av de rettigheter som følger av sostjl. § 4-5. For oversiktens skyld har jeg raskt forsøkt å finne frem til og klippe inn i et dokument aktuelle uttalelser vedr. problemstillingen, dokumentet er vedlagt som dokument nr. 9)

Følgende ble uttalt av Fylkesmannen i Østfold knyttet til et tilsyn i Askim kommune:

(Under punktet avvik 3: Askim kommune har ikke et system for å sikre at rusmiddelmissbrukere med akutte boligbehov tilbys midlertidig husvære):

"§ 4-5 lovfester kommunens ansvar for å skaffe midlertidig husvære, når en person eller familie er i en akutt nødsituasjon og står uten bolig. Plikten til å tilby midlertidig husvære gjelder overfor alle som oppholder seg i kommunen, og derfor også rusmiddelmissbrukere uavhengig av livssituasjon og bruk av rusmidler. Mange rusmiddelmissbrukere preges av turbulente sosiale forhold, og dette tilsier at enkelte rusmiddelmissbrukere kan oftere enn andre havne i akutte behov for midlertidig husvære. For kommunens del vil det være relativt forutsigbart at rusmiddelmissbrukere kan komme i en situasjon der det vil være akutt behov for midlertidig husvære. Kommunen må derfor ha et system som sikrer rusmiddelmissbrukerne midlertidig husvære som oppfyller gjeldende kvalitetskrav ved akutte behov."

Undertegnede vurderer at innholdet i kommentarene og beskrivelsene av avvikene trekker i retning av at Kristiansand kommune har en for restriktiv fortolkning av ordlyden i § 4-5. I samme retning trekker et standard klageskriv som er utarbeidet av Helse- og sosialombudet i Oslo (Klage over vedtak om avslag på midlertidig bolig – vedlegg nr 10).

Kommentar til kommunens praksis i forhold til å avslå midlertidig husvære med den begrunnelsen at klienten kan overnatte på natthjemmet som driftes av Kirkens bymisjon:

Byombudet har i en rekke saker, også for noen få dager siden, mottatt kopi av avslag på "midlertidig husvære" hvor avslaget helt eller delvis begrunnes i at klienten kan overnatte på Bymisjonens natthjem.

Undertegnede mener at dette må være i strid med regelverket.

Først og fremst begrunner jeg det med at ingen garantert å kunne bo der hver natt. Hvorvidt man får bo der avhenger av at en av de 5 plassene er ledige når man henvender seg. Det ble dokumentert for undertegnede at Natthjemmet var fullt ved tilfeller høsten 2006.

Retten til "midlertidig husvære" er en rettighet som er klart hjemlet i loven. Man har da krav på å kunne søke om tjenesten og ikke minst få et vedtak som klart angir hvorvidt man har rett til tilbudet eller ikke. At man fra kommunens side da velger å vise at man kan henvende seg til Natthjemmet gir ikke noen rett all den tid man ikke har noen rett dersom det skulle vise seg at alle de fem plassene er opptatt når man henvender seg. Enkelte av mine klienter beskrev en situasjon i høst hvor man satt i regn og sludd i kø flere timer i forkant av kl. 19:00 når Natthjemmet åpnet for å sikre seg en av plassene.

En annen grunn til at undertegnede mener at en henvisning til Natthjemmet ikke vil være lovlig, er at Natthjemmet og det tilbudet det innebærer etter mitt syn ikke holder de kravene som oppstilles i U-5/2003.

Jeg vil her vise til en uttalelse i oppsummeringsrapporten fra det nevnte tilsynet i 2004, hvor følgende fremgår på side 12, første spalte, andre avsnitt (Rapport fra Helsetilsynet 4/2005 – kopi av side 12 er lagt ved, se vedlegg nr. 11):

"I to kommuner hvor det ble benyttet natthjem var ikke tilbudet forsvarlig. Dersom beboere må ut på dagtid mot sin vilje, uten at de tilbys annet husvære, vil det være brudd på kravene til forsvarlig standard."

Beboere ved Bymisjonens natthjem må ut kl 10:00 på formiddagen og kan komme inn igjen kl. 19:00.

I en av sakene byombudet hadde i januar 2007, ble det gitt opplysninger om at klager hadde bodd på Natthjemmet 64 døgn siden sommeren 2006. Denne saken (blant annet) ble fremmet for Fylkesmannen i Vest-Agder som også valgte å oppheve vedtaket.

I realiteten benyttes natthjemmet etter undertegnede syn som midlertidig husvære for enkelte. Byombudet opplever at uttalelsene som fremkommer i det nevnte tilsynet fra 2004 ikke kan forstås på noen annen måte enn at det å henvise personer som har søkt om midlertidig husvære til Natthjemmet er brudd på kravene til forsvarlig standard.

Byombudet anmoder:

Byombudet anmoder Fylkesmannen i Vest-Agder om å foreta de nødvendige handlinger for å bringe på det rene om Kristiansand kommunen har en praksis knyttet til lov om sosialetjenester, i dette tilfellet § 4-5, som er i tråd med gjeldene rett i Norge.

Byombudet anmoder her spesielt om at det avklares om Kristiansand kommune har lagt seg på en for restriktiv linje i forhold til når man mener at retten til "midlertidig husvære" inntreffer.

Byombudet har dokumentert at Kristiansand kommune i realiteten benytter Natthjemmet som et tilbud til personer som søker om "midlertidig husvære. Byombudet ber om at Fylkesmannen i Vest-Agder avklarer om man også er enig i at bruk av Natthjemmet til personer som søker om "midlertidig husvære", vil være brudd på forsvarlig standard, i tråd med det som er sagt i oppsummeringsrapporten ved tilsynet i 2004.

3. Noen spørsmål vedr. U-5/2003, "Veileder for kvalitetskrav til midlertidig husvære etter lov om sosiale tjenester § 4-5".

Sosial- og helsedirektoratet har valgt å utarbeide en veileder for kvalitetskrav til midlertidig husvære etter lov om sosiale tjenester § 4-5 (vedlegg nr. 12). Undertegnede ønsker spesielt å vise til innledningen i veilederen, hvor følgende fremgår:

"Sosialtjenesteloven § 4-5 pålegger kommunen, ved sosialtjenesten, å finne midlertidig husvære for dem som ikke klarer det selv.

Erfaringen viser at flere av de tilbudene kommunene benytter som midlertidig husvære ikke oppfyller visse minimumskrav med hensyn til standard og kvalitet. Tilbudene blir beskrevet som dyre og dårlige. Kontrollen er mangelfull, og det kan foregå omsetning og bruk av både legale og illegale rusmidler i et betydelig omfang. Barnefamilier, barn og unge blir ofte ikke sikret forsvarlige boforhold.

Formålet med dette rundskrivet er å veilede kommunene i arbeidet for å sikre forsvarlig kvalitet ved midlertidige botilbud som kommunene benytter. Rundskrivet gir kommentarer til sosialtjenesteloven § 4-5 og forslag til en standardavtale som kommunene kan benytte overfor eiere av private døgnovernattingssteder."

Kristiansand kommune har så vidt jeg er kjent med ikke inngått avtaler med noen leverandører av overnattingssteder. Om slike avtaler er inngått har imidlertid slik jeg oppfatter det, ikke betydning i forhold til de krav som kan stilles overnattingsstedene. Fylkesmannen i Østfold avgitt en interessant uttalelse i forbindelse med tilsynet av Askim kommune (det nevnte landsomfattende tilsynet i 2004):

"Rusmiddelmisbrukere, både de som er under rehabilitering og andre som trenger akutt bosted, har krav på midlertidig husvære av forsvarlig standard. Sosialdepartementet har i rundskriv U-5/2003 "Veileder for kvalitetskrav til midlertidig husvære etter lov om sosiale tjenester § 4-5", konkretisert kvalitetskrav til midlertidig husvære i et kontraktsforslag som kan benyttes der kommunen inngår kontrakt med private utleiery. Statens Helsetilsyn finner at disse minstekravene er i samsvar med lovens minstekrav til forsvarlige tjenester. Minstekravene innebærer som utgangspunkt at det er mulig å lage varme måltider, ivareta personlig hygiene, kunne få tilstrekkelig ro og hvile, kunne ta imot besøk og praktisk bistand og oppfølging fra kommunen og være tilpasset den enkeltes individuelle behov."

Mine uthevelser

Byombudet vil hevde at det på grunn av kommunens manglende inngåelse av avtaler med aktuelle utleiesteder, er vanskelig å vite om de oppfyller de kravene som oppstilles i veilederen og som altså Fylkesmannen i Østfold har gitt uttrykk for skal ses på om minstekrav.

Byombudet anmoder:

Kristiansand kommune har som nevnt ikke etter det jeg er kjent med inngått noen slike avtaler. Jeg vil anmode Fylkesmannen i Vest-Agder om å se nærmere på om de tilbudene som man har til personer som søker om "midlertidig husvære" er i samsvar med lovens minstekrav til forsvarlige tjenester

Avsluttende kommentarer:

Undertegnede har fått forståelse for at det visst nok skal ha vært reist som en problemstilling hvorvidt den gruppen som kan defineres som rusmisbrukere m.m. egentlig var omfattet av den nevnte veilederen og de kvalitetskrav som oppstilles der. Begrunnelsen for denne drøftelse var uttalelser som ble funnet på Sosial- og helsedirektoratets hjemmeside, der følgende fremgår:

Sosiallovens bestemmelser om bolig - hva sier reglene?

Sosialtjenesten er forpliktet til å finne midlertidig husvære for dem som ikke klarer det selv. Denne bestemmelsen gir deg en rettighet til husvære, men du kan ikke stille noen krav til hvilken standard midlertidig husvære skal ha.

Undertegnede stiller seg undrende til at denne diskusjonen kan ha oppstått. Jeg skal derfor vise til følgende som ble uttalt i forbindelse med at den nevnte veilederen ble sendt ut på høring, jf. brev 11.10.02 fra Det kongelige Sosialdepartementet. Følgende fremgår på side to, nest siste avsnitt (brevet er vedlagt som dok. nr. 13):

"Departementet understreker spesielt at boforholdet etter veilederen ikke skal omfatte barnefamilier eller enslige under 18 år. Kommunen må ha beredskap for å kunne møte akutte behov for denne gruppen på en annen og bedre måte."

Det samme fremgår for så vidt at høringsuttalelsen fra Statens helsetilsyn datert 27.11.02 (vedlegg nr. 14), jf avsnitt nr. 4 (Tilsyn). Fylkesmannen i Vest-Agder uttalte seg i forbindelse med samme høring også om betydningene av at midlertidige botilbud holder en viss standard, jf brev datert 02.12.02 (vedlegg nr. 15) hvor det spesielt skal vises til uttalelser i 3 og 4 avsnitt (Avtale mellom kommunen og utleieren).

Undertegnede har i dette dokumentet fremmet det synspunktet at Kristiansand kommune har en praksis i forhold til behandlinger av søknader om "midlertidig husvære" etter sosialtjenestelovens § 4-5 som er for streng. I tillegg har jeg fremmet synspunktet at man har for få enheter/boliger til å dekke det antall personer jeg mener trolig fyller kriteriene for å få midlertidig husvære. Jeg har også kritisert det jeg oppfatter som en manglete planlegging og strukturering av tilbudet.

Samtidig er det viktig å påpeke at dialogen med Kristiansand kommune ansatte har vært god, og det er enighet om at dette handler om uenighet om hva som ligger av rettigheter i loven. Den som kan avklare dette vil være overordnet myndighet, dvs. Fylkesmannen i Vest-Agder.

Jeg har som nevnt tidligere i dette brevet tatt opp denne problemstillingen allerede i høst (2006) ut fra erfaringene som ble gjort sommeren 2006, hvor jeg erfarte den vanskelige situasjonen som oppstod når turistene ankom landsdelen. Vi står foran den samme situasjonen i dag!

Med vennlig hilsen

Kim Henrik Gronert
Byombudet